

levőt emlegethesse valaki az «új pedagógia»-t, sőt az is kétségtelen, hogy a «kísérleti pedagógia» neve is tévedés, mert csak pedagógiai kísérletezésről lehet szó. Alapos és elfogulatlan bírálatnak kell az itt egyelőre összefoglalt eredményeket, valamint a kutatás és feldolgozás módjait értékelnie. Nem kétséges, hogy az érték igen nagy és hogy nemcsak a nevelői gondolkodásban, hanem magában a nevelésben is érvényesítést követel, az eddiginél nagyobb mértékben. A *M. P.* igyekezni fog ezt elősegíteni.

i. s.

Batta István: A középiskolai fizikatanítás néhány kérdéséről.

Békés, 1914. 8° 64 l.

Szerző a középiskolai fizikatanítás elvi jelentőségű alapkérdéseit tárgyalja a külföldi viszonyok számbavételével, tekintettel a munkában levő középiskolai reformra. Beható forrástanulmányok alapján történeti áttekintést nyújt a tárgy tanításában alkalmazott módszerek fejlődéséről és természetesen a kísérletet s az igazság megismeréséhez vezető utat helyezi a tanítás középpontjába. Részletesen foglalkozik a fizikai gyakorlatok kérdésével, valamint a külföldi iskolatípusoknak a fizikatanítás szempontjából való bíráló ismertetésével. Megállapítja, hogy a tárgy tanítására szánt idő nálunk nem áll arányban a felöltet anyaggal s a tárgy nevelési és gyakorlati fontosságával. Külföldi példákön indulva törekszik megállapítani azt, hogy mely anyag-részletek tárgyalására kellene szorítkoznunk s ezeket milyen módszerekkel kellene tárgyalnunk. Végül, levonván a tanulságokat, a következő tervet mellett foglal állást. A fizika szerző szerint két tagozatban volna tanítandó: az alsóban a III. és IV. osztályokban, a felsőben a VI., VII. és VIII. osztályokban, mindenütt heti 4—4 órán. A III.-ban a mechanika legszükségesebb elemeit követné a hőtán, hangtán, mágnesség, elektrosztatika tárgyalása s a IV.-ben befejezné az elektrodynamika, fénytán és a mechanikából szükséges kiegészítések. A felső tagozatban a VI. o. a maga fokához mértén behatóbban tárgyalná ugyanazt, amit a III. osztály, a VII.-be kerülne az elektrodynamika, hangtán és geometriai optika, a VIII.-ba pedig fizikai optika, elektromos rezgések, mechanika és kozmográfia. Nézetem szerint az alsó tagozatban propedeutikus tanítás számára elegendő volna egy évet heti három órával felhasználni, s e célra legalkalmasabb volna a IV. osztály, honnét a tanulók tetemes része más iskolába, más életpályákra kerül s így a szükséges tudnivalók nélkül nem bocsátható el. Ha a sokféle követelménnyel szemben a felső tagozatban három osztály számára heti négy-négy órát lehetne bizsítani — amire alig van remény — az a fizikatanítás szempontjából

örvendetes volna. Az a gondolat, hogy a mechanikai alapismeretek tárgyalása után a mai rendtől eltérően azonnal a hőtánra térjünk át, azzal a kiegészítéssel, hogy a mechanikából a szükséges ismereteket aztán bevezetésül ott adjuk, ahol azokra hivatkozni fogunk, magamnak is kedvenc gondolatom, mellyel azonban ezideig eredményre jutni nem tudtam. *Batta* fejtegetései mindenesetre figyelemreméltók s alkalmasak volnának arra, hogy a fölvetett kérdések szélesebb alapon megvitatásra kerüljenek. Hálásak lehetünk neki azért a fáradtságért, amellyel e kérdés körül minden szükségeset és figyelemreméltót összehordott.

Bozóky Endre.

Otto Gantzer: Die Jugendpflege. Grundsätze u. Ratschläge zur Gründung u. Leitung von Jugendvereinen. Leipzig, Dürr, 1912.

Az ifjúság gondozásának a kérdése, sajnos, nálunk még nem vívott ki olyan általános érdeklődést, mint más nemzetekben. Nem is szólva az angol és amerikai szövetségek és egyesületek légióiról, csak azokra a német nyelvű munkákra mutatunk rá, melyek a német nemzet igen sok kiváló írójának tollából, kezdve von der Goltz-on és H. Sohnrey-n át, kikerültek, lett legyen az illető akár azon a helyen is, amelynek emberei nálunk legkevesebbet gondolkoznak pedagógiai kérdésekről: a katonain. Egy dolgot azonban még mindig hiányozni láttunk, a gyakorlati tanácsok tömege mellett egy pár *indítást* a *nevelő* számára. Az alapítás és szervezés módozatai mellett itt van, ezen a téren az egész törekvés szíve, a munka sikerén áll vagy bukik az ifjúság gondozásának a gondolata. Ha az egész munka nem más, mint szervezés, ifjúsági és más egyesületek iparszerű alapítása, ezt kár is megkezdeni, mert minden ilyen cadaver csak a levegőt rontja. Az ifjúsági munka kezdete nem az egyesületesdi, hanem a nevelő komoly érdeklődése az ifjúság iránt. Sokszor hallottunk tanácsokat arról, hogyan kell szervezni ilyen egyesületeket és mozgalmakat s az «alapítás» mániája teremti nyakra-főre az olyan szervezeteket, melyek aztán lassú bomlás martalékaik lesznek. De vajmi kevés hang szólt azokról a nevelői hatásokról, melyek elérésére pedig a szervezet csak eszköz s azokról a nevelői fogásokról, melyek minden ifjúsági munka alapjai. Pedig ép itt és ép most megbecsülhetetlen a nevelő munkája.

Gantzer könyve ezért olyan érdemes a megemlítésre, mert ezen a téren egyenesen alapvető munka. Először a mai munkásviszonyokat s azoknak az ifjúságra tett hatását ismerteti, aztán a munkásifjúság viszonyait, szükségait vázolja. Az ifjúság gondozása főcéljának az önfegyelmetség gyakorlását, olyan jellemek nevelését tekinti, akik a közösség munkáját saját elhatározásukból támogatni és segíteni törek-